

Інформаційна війна як індикатор суб'єктності людини

Суб'єктність – складний феномен, який спонукає людину брати на себе відповідальність за право жити відповідно до особистісних уявлень про реалізацію власного людського потенціалу на основі суб'єктивних переконань про норми моралі та моральності. Зазначені ціннісні орієнтації конкретної людини не завжди тотожні нормам моралі того соціуму, у якому відбувається її процес життєдіяльності.

Специфіка суб'єктності людини залежить від ступеня та якості активізації її психологічних механізмів суб'єктності та найбільш яскраво проявляється у період проблемних життєвих ситуацій особистісного та соціального характеру. Значні прояви суб'єктності/об'єктності можна спостерігати під час соціальних потрясінь: революції, масштабні катастрофи, пандемії, інформаційні війни тощо, коли необхідність реагування на обставини непереборної сили, пов'язана з питаннями не лише якості життя конкретної людини, а й її смерті.

Інформаційна війна є психологічною війною, яка має різноманіття інструментів для досягнення мети – корекції картини світу (як предметного боку світогляду) людини/групи людей за допомогою зміни їх моральних уявлень про себе та світ. Особливо важливо це усвідомлювати виходячи з аксіоми про те, що вчинки не мають власної визначеної моральної якості та залежать від наміру та цілей людини або групи людей, які їх здійснюють.

Не зважаючи на сучасність терміну «інформаційна війна», це цивілізаційний феномен внаслідок активізації якого масштаби конфліктів інтересів можуть варіювати від незначних міжгрупових до планетарних. Масштабне використання засобів інформаційної війни можна віднести до кінця 15 - початку 16 століття, коли в результаті технічних змін вперше у світі з'явилася значна кількість відносно вільних людей та виникла потреба у формуванні у них необхідних (для правлячої еліти) соціальних реакцій. Активним інструментом інформаційної війни у той час були газети, спочатку рукописні, згодом друковані. Ефективним інструментом психологічної війни, завдяки пролонгованій дії (іноді на десятиріччя), є Вікно Овертона (феномен відомий раніше за термін) у яке умовно розташовують певні ціннісні уявлення про родину, потреби людини, норми моралі, тощо, та, поступово, трансформують їх до інверсії. Специфіка роботи Вікна Овертона дозволяє ефективно запускати інформацію як у одному, так і у зворотному напрямках залежно від потреб ініціаторів інформаційної війни.

Ефективність проведення інформаційної війни залежить не стільки від майстерності її виконавців та досконалого інструментарію, скільки, насамперед, від недостатнього рівня розвитку психологічних механізмів суб'єктності конкретної людини на яку спрямовано інформаційний вплив. Позитивний результат інформаційного впливу може бути досягнуто за умови не здатності чи небажання людини аналізувати сутність явища, події, факту

тощо, тобто відсутності у неї критичного мислення. Результатами нашого дослідження доведено, що домінування об'єктності притаманна значної кількості людей, які мають високий рівень освіти, включаючи різні наукові ступені. Таким чином, принципово важливо відзначити, що рівень освіти (за об'єктивними причинами) не є визначальним чинником у формуванні суб'єктності. Проте, формування суб'єктності у людини можливо в будь який період її соціального розвитку, включаючи період геронтогенезу, завдяки цілеспрямованій роботі щодо активізації її психологічних механізмів суб'єктності, що констатовано результатами нашого дослідження.

В той же час важливо зазначити, що суспільство, в якому кількість людей з високим рівнем розвитку суб'єктності перевищує критичну масу (за різними підрахунками 10-15%) не може стабільно існувати тривалий час через низку об'єктивних причин, в основі яких конфлікт систем моральних цінностей поміж ними. Отже, проблема доцільності формування суб'єктності членів егалітарного суспільства залишається риторичною. Таким чином, актуальною постає проблема суб'єктності держави, яка здатна протидіяти деструктивному впливу інформаційної війни відстоюючи інтереси громадян в реалії багатодержавної планети.